

Baba Kama Sources 20

רא"ש מסכת בבא קמא פרק א סימן ב

ב [דף ו ע"ב] ת"ר מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם מיטב שדהו ומיטב כרמו של ניזק דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית וקל וחומר להקדש. ואסיקנא דבהא פליגי דרבי ישמעאל סבר בדניזק שיימינן ואם היתה עידית דניזק כזיבורית דמזיק יהיב ליה זיבורית ור"ע סבר בדמזיק שיימינן ויהיב ליה עידית [דידיה] וקי"ל הלכה כר"ע מחבירו אהני קרא דאי אית ליה למזיק עידית זיבורית זיבורית דידיה לא שויא כעידית דניזק משלם ליה ממיטב ואי אית ליה למזיק עידית ובינונית זיבורית ולא שויא זיבורית דמזיק כעידית דניזק ובינונית שויא טפי מעידית [דניזק] אית דאמרי דיהיב ליה בינונית ומדקדק מדשבק גמרא בינונית אלמא אי הוויא ליה בינונית דשויא טפי מעידית דניזק יהיב ליה בינונית ואית דאמרי אפ"ה יהיב ליה עידית ודבריהם נראה לי דאהני ג"ש ואהני קרא תרוייהו לשלם ממיטב. אהני גזירה שוה לשלם לו מזיבורית דמזיק כשהיא עידית דניזק ואהני קרא כשאנה כמיטב דניזק לשלם ממיטב דמזיק דלעולם בעינן מיטב או דמזיק או דניזק והאי דנקט עידית זיבורית ושבק בינונית משום דלא הזכיר אלא הנך דמשתלמין מהם מעיקרא מזיבורית דמזיק והשתא מעידית ולעולם אפילו אי אית ליה גם בינונית ישלם ממיטב שלו:

רש"י מסכת גיטין דף מט עמוד א

ורבי עקיבא - שדהו ישלם כתיב במשלם הכתוב מדבר דהיינו מזיק והכי קאמר ר"ע לא בא הכתוב להקל על המזיק להפטר בזיבורית שלו אם היא כעידית של ניזק אלא להגבות לניזקין מן העידית של מזיק.

תוספות מסכת גיטין דף מח עמוד ב

אמר אב"י לא צריכא אלא לר' ישמעאל דאמר מדאורייתא בדניזק כו' - הקשה ר"ת דהכא משמע לאב"י דפליגי ר' ישמעאל ור' עקיבא אי שיימינן בדניזק או בדמזיק וכן תנא בהדיא לקמן ובפ' הכונס (ב"ק דף נט.) מוקי אב"י פלוגתייהו בנידון במשויר שבו נראה לפרש דאע"ג דפליגי אי שיימינן בדניזק או בדמזיק מ"מ משמע ליה לאב"י דבנידון במשויר שבו נמי פליגי מדקאמר ר"ע לא בא הכתוב משמע מתוך תשובתו שכך ר"ל לא בא הכתוב להחמיר על המזיק כמו שאמרת אלא לענין עידית לבד בא הכתוב ואי לא פליגי בנידון במשויר שבו אלא בעידית לחודיה לא היה מחמיר ר' ישמעאל על המזיק בשום דבר טפי מר' עקיבא אלא אדרבה ר"ע דאמר בדמזיק שיימינן מחמיר טפי כמו שאפרש בסמוך ולהכי טעי טפי במילתיה דר' ישמעאל מדברי רבי עקיבא דקאמר ולר' ישמעאל אכל כחושה משלם שמנה דמתוך תשובתו של ר"ע משמע ששמע מרבי ישמעאל שבא הכתוב להחמיר על המזיק יותר ממה שהזיק כדפירשנו.

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף מח עמוד ב

/מתני'/. הניזקין שמין להן בעידית, ובעל חוב - בבינונית, וכתובת אשה - בזיבורית; ר"מ אומר: אף כתובת אשה - בבינונית. אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש נכס' בני חורין, ואפילו הן זיבורית. אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית. אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדין, מפני תיקון העולם. והמוצא מציאה לא ישבע, מפני תיקון העולם.

רש"י מסכת גיטין דף מח עמוד ב

הניזקין שמין להן - ניזקין וגובין דמי ניזקין.

בעידית - שבנכסי המזיק שנוח לו לאדם לגבות מועט מקרקע עידית ולא לגבות הרבה מזיבורית וכולהו מפני תיקון העולם כדמפרש בגמ'.

אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות - הגוזל שדה ומכרה לאחר זרעה וצמחה ועשתה פירות ובא נגזל וגבאה עם פירותיה מן הלוקח ואינו משלם ללוקח כי אם היציאה חוזר הלוקח על המוכר וגובה דמי הקרקע מנכסים משועבדים שמכרה לו באחריות וכתב לו שטר מכירה והרי היא מלוה בשטר ואת הפירות מנכסים בני חורין ולא ממשועבדים ובגמ' מפרש טעמא וכן לשבח קרקעות אם השביחה הלוקח בנטיעת אילנות או טייבה בזבל ודיירה.

המוצא מציאה - ומחזירה ובעלים אומרים שלא החזיר כולה לא ישבע.

מפני תיקון העולם - אכולהו קאי.

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף מח עמוד ב

גמ'. מפני תיקון העולם? דאורייתא היא, דכתיב: מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם! אמר אביי: לא צריכא אלא לרבי ישמעאל, דאמר: מדאורייתא בדניזק שיימינן, קמ"ל: מפני תיקון העולם שיימינן בדמזיק.

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף מט עמוד ב

רבינא אמר: לעולם מתני' ר"ע היא, דאמר: מדאורייתא בדמזיק שיימינן, ור"ש היא, דדריש טעמא דקרא, ומה טעם קאמר, מה טעם הניזקין שמין להן בעידית? מפני תיקון העולם; דתניא, אמר ר"ש: מפני מה אמרו הניזקין שמין להן בעידית? מפני הגזלנים ומפני החמסנין, כדי שיאמר אדם: למה אני גוזל ולמה אני חומס? למחר ב"ד יורדין לנכסי ונוטלין שדה נאה שלי, וסומכים על מה שכתוב בתורה מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם

חכמת שלמה מסכת בבא קמא דף ו עמוד ב

רש"י בד"ה שור רעהו כו' אין מעילה בקרקעות נ"ב פירוש וחייב עליהם כמו שאר נכסי הדיוט דהא קתני הכא במתני' לקמן נכסים שאין בהן מעילה כו' אבל מ"מ ללשון ראשון אף כה"ג פטור מאחר שסוף סוף הקדש הוא וילפינן כולהו מהדדי כמו שפירשו בתוס' ונכסים שאין בהן מעילה לאו דוקא קאמר אלא לדיוקא אקדשים קלים כדלקמן ודו"ק:

בית הבחירה למאירי מסכת בבא קמא דף ו עמוד ב

ולענין מעילה אף הם סוברים שכל שאין בו מעילה אין בו תשלומין ולא נתברר לי

מהר"ם מלובלין מסכת בבא קמא דף ו עמוד ב

רש"י ד"ה שור רעהו אמר רחמנא כו' ל"א להכי נקט שור הקדש ולא מוקי לה באכלה בהמתו שדה הקדש משום דלא משכחת וכו'. יש להקשות הא משכחת שן בהקדש כגון דאכלה בהמתו חייטין של הקדש ונראה דהשתא נמי בלשון זה ס"ל דכל נזיקין פטור בהקדש ולכך ליכא לאוקמיה לפי האמת הא דקאמר וק"ו להקדש בהכי אלא דבא לתרץ דלמה נקטא הגמרא אילימא דנגח תורא דידן לתורא דהקדש ולא נקטא הגמ' אילימא דאכל תורא דידן שדה של הקדש דהא אדברי ר"ע דברייתא קאי ור"ע איירי באכלה שדה חבירו כדכתיב ובער בשדה אחר מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם וה"ל להגמרא נמי למינקט בהכי ותיירץ דלהכי נקט שור הקדש וכו' כדכתיב בקרא כי יגוף שור וגו' משום דלא משכחת שן בהקדש בגוונא דכתיב בקרא דהיינו ובער בשדה אחר משום דלא משכחת שדה של הקדש וכו' וק"ל:

פני יהושע מסכת בבא קמא דף ו עמוד ב

ברש"י בד"ה שור רעהו אמר רחמנא וכו' והוא הדין לכל שאר נזקין דפטירי בשל הקדש. נראה לי פירוש דלכך נקט הש"ס בלשון הקושיא אילימא דנגח תורא דידן ולא נקט אילימא דאכל שור דהדיוט שדה הקדש דמזה איירי ר"י ור"ע, לזה פי' דניחא ליה לש"ס לפרש אקרון דעיקר רעהו כתיב ביה אבל ממילא מוכח דבכל הנזקין הדין כן, משא"כ אילו הוי אמר אילימא דאכל תורא דידן לא הוי שייך לומר רעהו אמר רחמנא, ואתי שפיר הא דנקט נגיחה בלשון קושיא דאילימא בשביל הפירכא דרעהו (כיון דלא שייך שדה גבי הקדש וא"כ אין לפרש לשון הברייתא) שכן לשון סוגיית הש"ס דאין כאן מקשן ותוצן אלא סוגית הש"ס רהטא

ואזלא, ועל זה פרש"י ל"א דלכך שביק הש"ס משן ושדה דאירי ביה בברייתא כיון דלא שייך שדה גבי הקדש וא"כ אין לפרש לשון הברייתא כצורתה ונקט שפיר נגיחה שהוא הראשון שבנזקין, ומ"מ צ"ל גם לפי"ז דלבתר דפריך רעהו אמר רחמנא לא מצינו לאוקמי ג"כ בשאר נזקין דשן ורגל דמרעהו ממעטי כולהו אלא עיקר כוונת רש"י דלא נקיט כלשון הברייתא ממש, והארכת לפרש כן דאל"כ הוי שתי לשונות של רש"י צריכין זה לזה ועיין במהר"ם.

ולכאורה היה נראה לי לפרש דלשינא אחרנא דרש"י לא צ"ל דשן ורגל דהקדש מימעטי מרעהו אלא מגופיה דקרא ממעטי דכיון דלא מצינו לקיים בהקדש וביער בשדה אחר משמע דלא איירי קרא כלל בהקדש והכתוב בא להורות דכל שאינה בכלל שדה אחר לא מחייב בשן ורגל, וכן משמע קצת מלשון ירושלמי דפרק הנזקין [הלכה א'] דאיתא שם מיטב כרמו פרט להקדש אבל הסוגיא שלנו אי אפשר לפרש כן בכוונת רש"י דא"כ אף לפי מאי דמסיק דר"ע ס"ל כר"ש בן מנסיא צ"ל דלא איירי אלא מקרן דוקא ולא משן ורגל, וזה דוחק דעיקר לשון הברייתא הוא בשן ורגל. ועוד דאפילו בקרן גופיה לא שייך לומר ק"ו להקדש דאיכא למפרך מה להקדש שכן הורע כוחן אצל כל שאר נזקין, לכך יש לפרש כמו שכתבתי:

שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף ו עמוד ב

אחר כך אינה ה' לידי תוספות שאנץ שתירצו קושיית התוספות ככתוב לעיל וז"ל דלהכי לא אוקמה בשאר נזיקין דכיון דלענין קרן פטור משור רעהו אם כן לא ילפינן שאר נזקי הקדש מהדיוט דאיכא למיפרך מה להדיוט שכן יפה כחו לענין קרן וכהאי גוונא פריך בסמוך. ואם תאמר מכל מקום השתא דלא אסיק אדעתיה הך פירכא הוה ליה לאוקמיה בניזקין דקיימין בהו. וי"ל דהא מסיק אדעתיהו שפיר דמניזקין אניזקין שייך למפרך שכן יפה כחו בקרן אבל מנזקין אמלוה לא סלקא דעתיה דשייך למפרך. תדע דלא מכל מילי שייך למפרך דהא לפי המסקנא דמוקמינן לה נמי כרבי שמעון בן מנסיא תיקשי לן מה להדיוט שכן יפה כחו לענין רבית ואונאה כדאמרינן בפרק הזהב רבית ואונאה להדיוט ואין רבית ואונאה להקדש אלא על כרחיה לא פרכינן מרבית ואונאה אניזקין ועיין בתוספות גיטין מ"ט א'. ועוד יש לומר דלא שייך כלל לאוקמיה בשאר נזיקין דכיון דלא כתיב בהו רעהו מקרא מלא דיבר הכתוב בין הדיוט בין הקדש אם כן לא יליף הקדש בק"ו מהדיוט לענין מיטב דמהיכא דשמעינן אהדיוט שמעינן נמי אהקדש דבשניהם דיבר הכתוב. ומיהו קשה לפי תירוץ זה דכי קאמר שור רעהו אמר רחמנא ולא שור של הקדש משמע הא אי לא כתיב שור רעהו הוה ניחא דקאתי מק"ו ומיהו מצינו למימר דהכי קאמר ולא שור של הקדש כלומר לפטור הדיוט בהקדש הא אי דרשינן ליה לחיוב כדרש ליה רבי שמעון בן מנסיא דשור רעהו משלם חצי נזק אז הוה ניחא דאתי בק"ו. אבל עוד קשה הא דקאמר וכי תימא קסבר רבי עקיבא בעל חוב דינו בעידית ומנא ליה הא על כרחך משום דיליף מניזקין אם כן גם הקדש נילף מניזקין דשאר ניזקין בעידית ולמה לן משום ק"ו ושינויא קמא ניחא טפי. ע"כ לשון תוספות שאנץ.

שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף ו עמוד ב

ומדברי תוספות הרא"ש ז"ל נראה דהאי דנקטי התוספות בור לאו למילף מיניה פטורא בהקדש לשאר נזקין דמקרן ואדם נפקי אלא משום דבור גופיה לא נפיק מקרן ואדם דמה לבור שכן תחילת עשייתו לנזק. עיין שם:

שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף ו עמוד ב

וז"ל ה"ר ישעיה ז"ל: תימה לוקמיה כגון דאזיק שן ורגל דהדיוט שדה הקדש דמחייב לשלומי דהתם לא כתיב רעהו. ואין לומר אין הכי נמי והא דנקט דנגיחה משום דרעהו גבי קרן כתיב והכי פירושו רעהו אמר רחמנא בקרן ולא הקדש וגמרינן שן ורגל מיניה לפטור בהקדש. אין לומר כן דאיכא למיפרך מה לקרן שהקל בה הכתוב בתמותה תאמר בשן ורגל. ונראה דהכי פירושא אפילו נחייב שן ורגל בהקדש מדכתיב רעהו בקרן ובשן ורגל לא כתיב לא נוכל לחייבם במיטב מק"ו דשן ורגל דהדיוט דרעהו אמר רחמנא בקרן ואם כן איכא למיפרך מה לשן ורגל דאזיק הדיוט שכן יפה כחו בניזקי קרן תאמר בשן ורגל דאזיק הקדש שהורע כח הקדש אצל קרן אף על גב דבסמוך פריך האי פירכא גבי אומר הרי עלי ומשמע דעד השתא לא אסיק דעתיה להאי פירכא כי לא אסיק דעתיה למפרך הני מילי מניזקין לבעל חוב אבל הכא דבניזקין קאמר איכא למיפרך שכן יפה כחו בניזקין. וי"מ אילימא דנגיחה דמשום שן ורגל לא איצטריך ק"ו דכי כתב

רחמנא ושלח ובער מקרא מלא דיבר הכתוב לא שנא להדיוט לא שנא להקדש משלם ממיטב דאכלהו
כתיב מיטב שדהו ישלם אלא ודאי דאנגיחה הוא דקאמר ק"ו להקדש והיינו דפריך רעהו כתיב דנוגח שור
של הקדש פטור לגמרי ואי לא כתיב רעהו נמי הוי מצי למיפרך למה לי ק"ו כיון דלא כתיב רעהו בנגיחה
מקרא מלא דיבר הכתוב וחייב לשלם להקדש אף ממיטב אלא עדיפא מיניה פריך. אבל קשה למאי דמשני
דרבי עקיבא סבר לה כרבי שמעון בן מנסיא דלהקדש קרן משלם בין תם בין מועד נזק שלם אם כן קרא
דנגיחה מקרא מלא הוא בין להדיוט בין להקדש דהא לא אמעוט הקדש מרעהו אלא יפוי כח הוא להקדש
ובקרא דנגיחה כתיב ישלם דמשמע מיטב וקאי בין להדיוט בין להקדש ואם כן ק"ו למה לי.

תוספות מסכת גיטין דף מט עמוד א

שור רעהו אמר רחמנא ולא שור של הקדש - תימה אמאי לא מוקי לה בשן ורגל שהזיק את ההקדש
דהתם לא כתיב רעהו ומקרן ליכא למילף שכן אינה מועדת מתחילתה וגזירה שוה דתחת נתינה ישלם
כסף לא נתקבלה אלא לענין מיטב דוקא ולא לענין תשלומין דאי לכל מילי א"כ נפטרו כולוהו ברשות הרבים
וכלים ושור פסולי המוקדשים וטמון וי"ל כיון דכתיב רעהו תו ליכא למילף מיטב בשן ורגל שהזיק את
ההקדש מק"ו דהדיוט דאיכא למיפרך מה להדיוט שכן יפה כחו לענין קרן וכה"ג פריך בסמוך שכן יפה כחו
בניזקין וכי קאמר אלא באומר הרי עלי מנה וכו' לא בעי לאוקמא בשן ורגל משום דמנזקין אנזקין אסיק
אדעתיה שפיר דאיכא למיפרך שכן יפה כחו אבל מנזקין אמלוה לא הוה סלקא דעתיה למיפרך דהא כי
מוקי לה כר"ש בן מנסיא לא פרכינן מה להדיוט שכן יפה כחו לענין ריבית ואונאה אנזקין ועוד יש לומר
דכולוהו נזקין פטורין בהקדש כדמוכח בירושלמי בריש פרקא דאמר במה אנן קיימין אי בהכשר נזקין הא
תנינא שור רעהו ולא שור של הקדש ואי בנזקי גופו הא תני רבי חייא נזקין להדיוט ואין נזקין לגבוה אלא
באומר הרי עלי מנה כו' משמע דלא משכח נזקין להקדש לא בשן ורגל ולא באדם המזיק ובפ"ק דבבא
קמא (דף ט): נמי תנן נכסים שאין בהן מעילה ואכולוהו ד' אבות קאי ואפילו אנזקי אדם למ"ד מבעה זה
אדם והא דמשמע בפרק השואל (ב"מ דף צט:): דאדם המזיק את ההקדש חייב לשלם קרן היינו מדרבנן
וא"ת והא הקדש יליף מתרומה דכתיב בה (ויקרא כב) כי יאכל פרט למזיק והתם בתרומה חייב לשלם קרן
דמזיק ממון כהן הוא וי"ל דאע"ג דבתרומה חייב לשלם מ"מ לא מהאי קרא מפיק אלא מקרא אחרינא דהוי
כגוזל חבירו ומזיקו והשתא כולוהו נזקין דפטירי בו בהקדש ילפינן מאדם דיותר ראוי לחייב אדם המזיק
בידים ממזיק ע"י כריית בור או שולח בעירו וא"ת א"כ רעהו דכתב רחמנא למה לי וי"ל דאי לאו דאשכחן
בחד דוכתא דפטר רחמנא להדיוט בהקדש לגמרי לא הוה דרשינן כי יאכל פרט למזיק אלא לפטור מחומש
לחודיה.

חידושי הרמב"ן מסכת גיטין דף מט עמוד א

אילימא דנגיחה תורא דידן לתורא דהקדש. פרש"י בפ' ארבעה אבות שה"ה לישן דאי אכליה תורא דידן
לשדה דהקדש א"נ ברגל כולוהו פטירי דגמרינן להו מקרן דכתיב ביה מיעוטא דרעהו, וי"א בשן ורגל חייב,
וא"ת א"כ לוקמה בשן ורגל, א"כ מאי ק"ו להקדש כיון שהכתוב אומר בשדה אחר סתם ולא יצא הקדש מן
הכלל לתשלומין, לענין עידיית נמי בכלל הכתוב הוא ואין צריך לק"ו, ודברי רש"י ז"ל עיקר שהרי שנינו שם
נכסים שאין בהם מעילה ואשן ורגל קאי דתנן לעיל מינה השור לרגלו והמבעה לשינו וקרן שיירה כדמפרש
שמאל התם והצד השוה שבהם דקתני בסיפא לאתויי קרן וכיון דברישא לא תנא קרן כלל ותני עלה נכסים
שאיין בהם מעילה ש"מ שבנכסים שיש בהן מעילה פטור שן ורגל, וכ"ת דילמא כי קתני שאין בהם מעילה
אבור קתני דפטור בהקדש דכתיב והמת יהיה לו מי שהמיתה שלו יצא הקדש שאין המת שלו, לא מצית
אמרת דהא דייק התם בגמ' מעילה הוא דלית בהו הא מקדש קדיש ואלו בור אפי' בשור פסולי המוקדשין
פטור שאין המתה שלו, ועוד אכולה מתני' קאי, אלא שיש לשאול מנא לן הא דשן ורגל פטורים בשל
הקדש, ואפשר דגמרי מבור וקרן ואתיא במה הצד, א"נ בשדה אחר משמע ולא של הקדש דהקדש לא
אחר הוא שהכל שלו, תדע דגרסי' בפ' הכונס (נ"ח ב') א"כ לימא קרא ובער בשדה חבירו ומאי קושיא אי
כתב רחמנא בשדה חבירו הוה מפטור בשל הקדש והשתא דכתיב אחר אפי' הקדש במשמע, אלא ש"מ
דהשתא נמי פטור בשל הקדש, והיינו נמי דלא מקשינן בשום דוכתא גבי חומרי דשן ורגל מה להנך שכן
חייב בו את ההקדש משא"כ בקרן ובור וש"מ שכולן פטורין בשל הקדש.

בית הבחירה למאירי מסכת בבא קמא דף ו עמוד ב

מי שאמר הרי עלי מנה לבדק הבית ואין לו מה לפרוע אלא מן הקרקע יראה מכאן שדינו כבעל חוב והגזבר נפרע מן הבינונית ומ"מ שור שלנו שנגח שור של הקדש או של הקדש שנגח את שלנו פטורים לגמרי רעהו אמר רחמנא ולא של הקדש אבל שור שלנו שאכל ערוגה של הקדש יראה מדברי גדולי המפרשים שהם חייבין ולענין זה הקדש והדיוט שוים הם ושדה אחר קרינא ביה לא נתמעט אלא מן הנגיחה דקרא דשור רעהו בנגיחה הוא דכתיב וכן יראה בפרק השואל צ"ט ב' בשמועת האי מאן דאכל חביצא דתמרי ושמא תאמר א"כ כשהקשה אילימא דנגיחה תורא דידן וכו' לישיני ליה בשאכל ערוגה של הקדש שחייב תרצו בה משום דהא לא איצטריכא דקרא סתמא כתיב ובער בשדה אחר לא שנא הדיוט ולא שנא הקדש ולא הוצרך לקל וחומר וא"ת והיאך חייב והרי אמרו אין מעילה בקרקעות והמחובר לקרקע הרי הוא כקרקע הם מתרצים דמעילה הוא דליכא הא תשלומין איכא:

וגדולי הרבנים כתבו שאף בנזקי שן ורגל פטור בהקדש דכולהו ילפי מקרן והאי דנקט הכא דנגיחה וכו' אף על גב דהאי מיטב גבי אכילה כתיב משום דקרא דממעטין מיניה הקדש בנגיחה כתיב ומכל מקום אף בשן ורגל ממעטין ליה וראיה להם שהרי בפרק הכונס נ"ח ב' אמרו א"כ לימא קרא ובער בשדה חברו ואי לאו דאף נזקי שן פטורין ברגל היאך היה אומר כן ואף קצת חכמי הדורות כתבוהו כן בחמישי של גיטין וכן נראה מדברי תלמוד המערב שאמרו שם במה אנן קיימין אי בשהזיק ואח"כ הקדיש הדא היא דתנין הקדיש תשעים מנה והיה חובו מאה מנה ואם הקדיש ואח"כ הזיק הדא היא דתנין שור רעהו ולא של הקדש תפתר בשור של הקדש שהיה רועה בתוך שדה הדיוט אמר ר' מונא אנן בעינן קרקע הקדש ואת אמרת שדה הדיוט אלמא אף בנזקי שן נאמר כן והיה השואל מדרבנן אבל מן התורה כל מזיק להקדש באיזה מין של הזיק פטור ולא יתחייב בתרומה בקרן אלא מפני גזל כהן וכן אמרו למטה ט' ב' נכסים שאין בהם מעילה כלומר שאם יש שם חיוב מעילה אין בו חיוב נזק והרי הוא אומר כן על כל הנזיקין וכך מצינו שפטר שור פסולי המוקדשין בבור מדכתיב והמת יהיה לו ולפי שהקרן חייב דרעהו קרינא ביה ולענין מעילה אף הם סוברים שכל שאין בו מעילה אין בו תשלומין ולא נתברר לי וכן הם יש שפוטרין אף באדם שהזיק שור של הקדש אלא אם כן גנבו או גזלו דמדאגביה קנייה ואין נראה כן דבנזקי גופו לא כתיב רעהו אלא סתמא ומכה בהמה ישלמנה ומכל מקום הם מביאים אותה ממה שאמרו בתלמוד המערב בפרק הנזקין וקל וחומר להקדש מה אנן קיימין אם להכשר נזקין רעהו אמר רחמנא וכו' אם לנזקי גופו הא תני ר' חייא נזקין להדיוט ואין נזקין לגבוה:

שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף ו עמוד ב

עוד כתבו בתוספות ומיהו למאן דאמר דאיכא כופר וכו'. וקשה נילף מק"ו ומה ממון שהוזק מאדם בהדיוט ברשות הרבים חייב ופטור ברגל הקדש שפטור באדם ובקרן ובבור אינו דין שיהא פטור ברגל כופר יוכיח שפטור גבי שלושתם בפעם ראשונה וחייב ברגל אף אני אביא הקדש מה לכופר דין הוא שחייב ברגל שאני מוצא אותו חייב בקרן בפעם שלישית תאמר בהקדש שלעולם פטור גבי קרן ואם כן התוספות טעו. ואומר הר"י שגם מועד חייב בהקדש. וטעות היא דאם כן לוקמה במועד דקרן ולא בב"ח. ועוד דקרא דאו נודע כי שור נגח הוא ארעהו קאי ומשמע דתם ומועד שוין. ועוד לדברי הר"י מה צריכין תוספות לומר ולרבי טרפון דאית ליה כופר שלא יאמרו ולרבי יוסי הגלילי דאית ליה חצי כופר בתם ניחא דהא כי ילפינן ק"ו מממון שהוזק מאדם בהדיוט ברשות הרבים כדאמרן תו ליכא למיפרך כופר יוכיח וכו' דמה לכופר שכן חייב אפילו בתם בקרן תאמר בהקדש שאינו חייב בתם. ועוד קשיא לי דליכא למימר כלל כופר יוכיח דמה לכופר דין הוא שיהא חייב ברגל שכן במקום כופר חייבין עליו ארבעה דברים תאמר בהקדש שאינו חייב עליו ארבעה דברים. ונראה לי דליכא למילף מק"ו מממון שהוזק וכו' דמה לממון שהוזק שבא מדבר שפטור מכופר שלם בפעם ראשונה. עד כאן תלמידי הר"י ז"ל.